

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca.

Velja celoletno 2 gold. 50 kraje. — polletno 1 gold. 30 kraje.

List 8.

V Celovcu 25. aprila 1873.

Leto V.

Hvaležnost.

(Spisal Josip Korzeniowski.)

(Dalje.)

Po dvajsetih dneh je sin gospoda maršalka do céla ozdravel; sklenil sem, da poprosim gospoda R., da bi še enkrat prišel ga pogledat in nasvetovat, kako in kaj dalje, zató ker je poznal primorsko podnebje in sploh bil izkušen. Kmalu po desetih uri sem odšel k njemu. Stopim v dvorano — najdem v njej gospo R., sedočo na blazinjaku, na bližnjem stolu pa je sedel tisti mladenič, ki sem ga bil popreje videl zvečer v gledališču v njenej „loži“. Ne morem povedati, kako me je to zgrabilo.

Jaz sem si jo v svojem duhu mislil tako vzvišeno, tudi čestil sem jo tako mogočno, znal za vsak njé korak, slavil sleherni nje besedo, težko čakal vsakega njenega pogleda — samo zató, da ne bi bil razžalil njene svetosti — a vse to na kvar svojemu zdravju, spanju in pokoju, — pa bi bila vdala se dobrikanju mladega človeka, v čegar očesu in na vsem telesu je brala se neka posebna smélost! Čudovita bolest je presunila mi persi; stopil sem nekoliko korakov naprej, ali nijsem mogel ni žugniti. Gospa R. je videla to. Gotovo me je umela, kajti žensko oko je bistro, in naš obraz — naj se premeni tako ali tako, ne neha jej biti razumljiva knjiga.

Urno je vstala sè svojega prostora, približala se mi nenavadno prijazno, podala roko in povprašala me: „Kaj se vam je pripetilo, gospod Karol? ali je mar vašemu bolniku slabejše? Moj mož je doma, ali bi radi govorili z njim?“

Ta njena nemirnost, te besede, in ker me je imenovala, to razodetje, da je gospod R. v sosednji sobi, to vse je bilo meni hladilo na kruto in žgečo rano. Nehotoma sem jej stisnil roko, pa takoj zopet izpustil, ko sem bil krasno rudečico zagledal na njenem obličji. Zahvalil sem se jej za njeno skerbno, izgovoril, da me je morska voda malo oslabila, priklonil se jej in stopil v sobo k gospodu R. Pa prišla je za menoj in omenila: „Le pogledi, ljubi mož, kako je gospod Kaminjski obledel. Prav pozna se mu, da mu morske kopeli ne uga-jajo, da-si zdravniki terdite, da je dobro znamenje tako oslabenje.“ Gospod R. se je nasmijal tej soproginej omenitvi, jaz pa sem dobro poznal na njenem obličji — da ne veruje mojej navideznej slabosti. Po nekolikih trenutjih se približa možu in posvari ga: „Zakaj me puščaš pri tem gospodu?“

„Zato — ker je siten,“ — odgovoril je gospod R.

„Meni pa je še prilestnejši — ko hitro si bil odšel,

takoj je začel šepetati vá-me in tako čudovito govoriti; ne mara bi celó rad, da bi —“

„Ali je še tam?“

„Kaj pak, pa tudi ne meni še oditi,“ — odgovorila je.

„Idi nazaj, zlato moje, precej prideva tudi midva za teboj,“ — obljubil je. Gospa R. se je vernila in presunljivo pogledala me, kakor bi bila hotela izpoznati, ali sem razumel ali ne, zakaj je bila prišla za menoj. Sam nijsem znal, kaj naj bi bil menil o tem — v zadregi sem bil. Gospodu R. sem le polovično odgovarjal — stoperv po nekolikih trenutkih sem se bil do céla ojačil in z vso svojo serčnostjo razodel mu, zakaj sem prišel.

Ko sva bila prišla v sobano, obernil se je gospod R. v mladega človeka in dejal: „Zoper vašo bolezen ne poznam nikakoršnega zdravila, ljubi gospod, saj človeku je najboljšje zdravilo delalno in užitno živénje. Do dvanajstih je lepše in zdravejše, da delamo in beremo. „Die Morgenstunde bringt Gold und Kunde,“ pravi nemška prislovica. Dela imate dosti, branja pa se ne smemo nikoli ogibati. Drugače vam ne morem svetovati.“ — To je povedal in priklonil se iznenajnemu mladeniču. Prilestnež je pobral kopita — in gospod doktor in jaz sva tudi odhajala, kar gospa R. stopi k svojemu soprogu in z neskajljeno radostjo na obličji, kakor na slovo, možu poljubi roko, a doktor jo poljubi na čelo — pa smo odšli vsi trije.

Ko sva sedéla na vozi, omenil mi je gospod R.: „To je tistih ničemnih bogatašev eden, katerim se senja, da sleherni mlada in lepa žena, zvlásti tista, katera ima starega moža, rada dáde se olisčiti. Ko bi moja moč mogla to, ustanovil bi takovim gospodom strašank davek — na korist dobredejnim ustavom; ko pa bi to bilo nevspešno, dal bi jih v poseben zapor na nekoliko časa, v tem zaporu bi morali perje cepiti, plesti copate in kerpiti stare škarpe. To bi bilo pametnejše, nego dvoboje napravljati, kar jaz do céla zamečem. Ta mladenič mi prizadevlje več sitnosti, nego sam veruje; a ne zató, da bi se bal za serce svoje soproge, temuč kaj je laže, nego premotiti mlado žensko. V gledališču prihaja v mojo „ložo,“ na sprehodu je na vsakem za njo, a v našem mestu, kder tako radi verujó hudobnim jezikom, med nami to vzbuja slutnjo in obrekovanje, zvlásti kljubu tistim mladim soprogam, ki bi rade vsekako uživale tako znanost, pa je ne mogó. Danes je prvi pot derznil se obiskati me o nenavadnej uri; menil je, da me nij doma. Ko pa je bil zagledal moj obraz, nij znal, kaj bi rekel: zató je začel posvetovati se o svojem zdravju. Jaz sem skomizgnil z ramama, ozerl se v njegovo zdravo obličje in široke persi. Žal mi je, ker mu nijsem dal precej prvi

pot „oleum ricini“ ali Glauberjeve soli. Pa sãj ga ozdravi tisti zdravilni list, ki sem mu ga z jezikom napisal.

Kar sem tega dné videl, kar slišal, — vse mi je bilo izvor bridkih mislij, in še terpkjšega nastopka. Tako in tako sem si jasnil njé zminjanje. Zdélo se mi je, da se opravičuje vpričo mene in da bi rada pokazala, da je vredna mojega spoznanja, — vredna česti, ki jej jo dajem, pa menil sem tudi, da je vse to le kanljivost in navadna lisičnost, ki bi rada zakrila svojo slabost. Vsemu temu pa se je pridružil še spomin na starčkove besede; ko sem se bil spomnil ná-nje, — spomnil, da je tudi on morda kaj zaslutil, da je nemara nalašč govoril tako, zato, da bi se jaz krotil, kar mi je bilo potrebno: osramočen, razpokojen in razvedren sklenem, da njé obraz izbrišem iz svojega serca — celó to mi je bilo na misli, da bi nemudoma zapustil Odeso.

Potlé je nijsem več videl teden dnij. Deveti dan je gospod R. obiskal me, prijel me za roko in serčno oponesel: „Vi ste bleđi in slabotni — bolni ste bili, pa nijste sporočili tega meni in mojej soprozi! To nij po vseči mi, ljubi gospod Karol — ali morda ne verujete najinej prijaznosti in prijateljstvu?“ — Zlegal sem se mu, da sem bil bolan, torej nijsem mogel obiskati ga.

„Pridite pa danes,“ — povabil me je, „danes imam več časa, nego navadno. Najel sem pristno ladijico: po obedu se odpeljemo po morji in ogledamo vojno barko, ki je na mačkunekoliko verst od tu. Gotovo je še nijste videli.“

Obljubil sem, a gospod R. se je poslovil in je odšel.

To povabilo me je omamilo, meni je bilo strup, ki sem menil, da mi do céla popari pokoj — ali nijsem imel toliko moči, da bi bil pregnal tako razkošno čarnost. Ko je ura odbila tri, odšel sem z doma. Urno sem korakal, videl pa nijsem nikogar in ničesar okrog sebe. Vstavil sem se pred durmi, sapa mi je zaostala v persih in čutil sem, da je vsa kri izgubila se mi iz obraza. Naslonil sem se na zid — in dolgo časa sem naslonjen stal: rad bi se bil razvedril. Iz sobane se je slišal rahel, tih glas, ali poln otožnosti, — poln skoro žalosti. Znal sem, da verlo igrá, mnogo potov sem jo slišal — ali nobenkrate mi nij prešinila udov tako, kakor o tej priliki. Nijsem si nikakor mogel razjasniti tega, da bi lahko-miselna ženska mogla zamakniti se tako čutljivo in tako globoko v glasje, v katerem je čutje bilo močno, polno in tajno. Stopil sem čez prag — potjše in mirnejši. Ko me je bila zagledala, spustila je roci ob sebi in povesila glavo; zapazil pa sem, da je njé obličje bilo bleđo in oči — da je imela vse solzne. Strašna svitloba, kakor kakega požara blesk, razsvetlila je mojo dušo. Žive duše nij bilo v sobi — le ona sama je v njej bila v tistem jasno-modrem krilu, in lase je imela tudi prav tako vredjene, kakor takrat. Na persih je cvetico imela pripeto, pa zdélo se mi je, da so solze kapale ná-njo. O prvem razvnetji bi bil rad préd-njo zgrudil se in jej vse razodel — ali vzdržala me je na mestu boljša stran naše npravnosti, ki nas varuje in straži, kakor resni sodnik, in se z nikakoršno prošnjo ne dáde omečiti, z nobeno vabo podkupiti in zalóčiti. Naslonjen sem stal na glasovir, ki je pred njim sedela ona — in molčal sem. To je trajalo nekoliko minut: v tem ste se razgovarjali najini duši.

Ko je bil gospod R. po kakih petnajstih minutah stopil v sobo, videl naju je, in slišal, da sva se razgovarjala. — Tako se človek zmaguje le takrat, kadar sam hoče in kedar je krepko odločen. Ker sem bil terdno preverjen, da mi to zemsko bitje kalí razum in čutje, zavergel sem vse nespametne in njé značaj znižujoče misli, pa bil miran in srečen, zato ker sem bil zmogel samega

sebe o najnevarnejšem trenutji; a bral sem tudi v njenem oku hvalo za tako junaško zmago, — videl, kaka sveta brezskernost je vplamenela v njenej duši, — in poznal sem, da je iz tega zublja vstala velika radost, ki je z rudečico okrasila jej bleđo obličje in razjasnila oko: povspel sem se na višek, ki je vreden možaka, kateremu je obljubila priroda, obljubilo človeštvo, da ga bode varovalo ženstva in da bode imel zavetje pod krilom njegove moči.

Ves čas smo veselo obedovali. Nekako posebno sem bil navdušen. Mnogo sem govoril o različnih rečéh, celó v majhen zdravnišk prepir sem se zapel — v prepir z učenim starčkom, kateremu sem kmalu to, kmalu to izpodbijal. Gospod R. se je smijal mojemu pobijanju — in nekoliko potov je z malimi besedami izpoderl moje dokaze.

Ko smo bili doobedovali, odšli smo v zaliv, kjer nas je čakala dosti velika ladija s plahto; kormilnik je bil jej vesel in izgovoren Italijan, kemu sta pomagala dva krepka veslarja. Ko smo se bili približali ladiji, pozdravil nas je Italijan šaljivo. Jaz skočim naprej in obernem se, da bi vhod olajšal gospi R. Nasmijala se mi je, podala obe roci, in na láhko in varno stopila v ladijo; a ko sem bil nehotoma stisnil jej roko, proderle so njé oči globoko v moje. — Odrinili smo od kopnega sveta. Naša ladija se je lahko zibala nad prozračno globino. Italijan je prepeval in burke bril, mi pa smo veselo razgovarjali se in zadovoljno: to je bila ena najsrečnejših ur v mojem življenji. Poleg sebe sem imel dve najljubši bitji, pod menoj je svet bil poln skrivne velikosti, nad glavo mi je bilo neizmerno nebo in v serci mi je burila strast, ki je berzdala jo moje volje moč — in v svojih okovih, kakor dečko, tako se mi je smijala.

Užé smo bili tri verste daleč. Daleč pred seboj smo videli ogromno barko. Goli jambori s plahdami vred so stermeli v nebo. Različno debele vervi so opletale njih nagoto, kakor sito — in lestve zaslanjale jo. Iz treh nadstropij ob straneh so se po morji ozirala žrela topov — in vsa ta réсна peza se je zibala na desno in levo — kakor kaka živa prikazen, sileča iz svojih okovov. Naglo je nad nami zletela dalje neka senca, plahta na ladiji je zaplapolala in jeli so se valovi zibati na morji. Italijan je začel žvižgati, kolebati z rokama in govoriti sè svojim platnom, ki se nij bulilo tjakaje, kamor je hotel — ter je ladijo nagibalo na drugo stran. Ko smo se bili nekako ostrašeno ozerali okrog sebe, užé je solnce bilo za oblaci: zatuhel šum se je slišal z daleč, in naša ladija se je kmalu dvignila, kmalu globoko zaletela. Gospod R. je kormilniku šepnil nekoliko besed na uho, ta pa mu je odgovoril: „Si Signore!“ in tisto trenutje smo se vernili. Gospod R. je stopil k svojej gospi in z nasmehom omenil jej: „Ne boj se, zlato moje; nij varno, da bi se peljali dalje k barki, veter se je obernal in morje se začenja serditi — kmalu bodemo zopet na suhem.“ To je povedal, sèl k njej, ona pa se je pritisnila k njemu in objela mu dlan z obema rokama. „Sedite na drugo stran, gospod Karol,“ — rekel je meni, „in bodite le mirni.“ Jaz se mu ozrem v oči in zapazim, da je nevarnost večja, nego se je meni samemu zdélo. Šum in hrum je rastel in rastel, morju poveršina je bila temnejša in temnejša, valovi so rastli in naša ladija je začela globoče zaganjati se in više vstajati. Ko pa je bila plahta, ki je s početka po strani visela, nabulila se k obali in ko je bil kormilnik še tesnejše nategnil jo, gnal je veter ladijo, da je plula — kakor strela. Užé nij bilo zatočišče več daleč. Užé smo videli, kako so se različne velike ladije zibale, vzdigale in vdirale: kako je

valovje buhalo ob zidano obmorje in z belimi penami močilo obalo. V tem se je lahko jadrilo naše ladije, ker je plahota bila prenategnjena, jelo majati. Gospa R. je vsikriknila, z eno roko pustila moževo roko in zgrabila mojo. „Nikar se ne bojte,“ dejal sem jej, „tukaj nij več tako globoko.“ — Ozerla se je v mé in zaupno nasmijala mi, kakor bi bila hotela doveršiti mojo misel in pristaviti: „Če utonemo, utonemo vsaj vsi trije kmalu.“ Najini roci ste bili združeni — na znamenje najine obljube smerti pred obličjem, pred obličjem neskončnosti in Bogu. Napósled smo se srečno pripeljali v zatočišče, da-si nas je silna bura imela v lasti; nebo se je bolj in bolj zavijalo v oblake in daljni bliski so se zvijali v temi, kakor ognjeni gadje. Italijan s čapko v roci je skakal pred nami in hvalil svojo ladijo, večal nevarnost in čudil se svojej hladnosti in svojej izvedenosti na morji. Dal sem mu vse novce, kolikor sem jih imel pri sebi. Za taka trenutja, kakoršna sem užil, dal bi mu bil polovico svojega živénja.

Na poti domov smo bili veseli, časi pa časi smo se ozerli na morje, ki je do céla bilo vredno svojega imena, kajti bilo je popolnoma černo in hujše in hujše je razsajalo. Blizu Richelieu-ovega spominka smo séli na klop. Užé jo bilo mračno — različne osebe so hodile gori in doli mimo nas, ali ni živa duša nas nij poznala. Vseh očí so bile obrnjene na mogočno lepi obraz razkačenega morja, ki je z orjaškim glasom kopnemu svetu oznanjalo svoj hudobni humor. Užé smo hoteli vstati in domov napotiti se, kar nenadoma mestnega prvostojnika služnik prisopiše k gospodu R. in pové, da je iskal ga doma; da je izvedel, da je v zatočišči; da je otroku hujše in hujše in da generalka za vse na svetu prosi, da bi berž ko berž prišel. Gospod R. se je obrnil vá-me in rekel: „Gospod Karol! bodite tako postrežljivi: spremite domov mojo gospo — jaz precej pridem nazaj.“ Vsled tega smo se razločili. Gospa R. je na mojo roko na lahko obešena molče korakala z menoj vred. Ker sem slišal, da težko diše, vstavila sva se zdaj pa zdaj malo, da sva se oddehnila. Na ulici je bilo prazno in temotno; večer se je stoperv začénjal, nebo je bilo v oblake zavito. Le časi je blisk razsvetlil pot pred nama, z daleč pa sva slišala, kako je morje hermelo in v oblacih germélo. Sleherna beseda, katero bi bil izgovoril, zdelo se mi je, da bi bila tihokradežen glas, — glas, ki bi bil pokazil teh trenutkov vzvišenost. Ves pot nijsva videla ni živega kersta, pa tudi naju nij videla ni živa duša; korakala sva molče dalje. Ko sva bila prišla pred vrata, kder sem jo bil videl prvi pot, stresnil sem se nehotoma. Spremil sem jo na stopnice. Odperla je duri — v vhodnici nij bilo nikogar. Vstavila se je — „lehko noč, gospod Karol!“ — voščila mi je z nekakim prošnjivim glasom in podala obe roci. Oklenil sem se je, pritisnil jo k sebi — in vroče solze so se vlile iz mojih očí. Kmalu sem bil v vhodnici sam — in iz sobane sem zaslišal odmev bridkega ihtenja.“

To je povedal gospod doktor, v tla vperl očí in umolknil. Njegova gospa je ruto držala na očeh — drugi pa so vsi molčali, nobeden se nij upal pretergati svete tihote. Po tem premirku je doktor omenil s tihim glasom: „Prizanesite, ljubi poslušalci, tej zvlástitosti, sàj sem obljubil, da bodem resničen, torej ne morem zatajiti tudi te trenutne slabosti.“

„O, ljubi gospod!“ — omenila je in roci stegnila proti njemu gospa stolnica, „taka trenutna onemoglost ima v natori svoj kal; ali zmagovito zopet ojačiti se, če človek ne pusti, da bi onemoglost povspela se na višek, če jej ne žertvuje svoje zaveznosti, svojega poštenja, to

je zasluga. Da ste angelj, ne imeli bi nikakoršnih slabostij, a vaša povest nas bi ne zanimala. Prosim, pripovedajte dalje!“

„Nekoliko nedelj,“ — govoril je dalje, „minolo je brezi vsakojake posebnosti. Obiskaval sem ju pogosto, toda ne kot gost, temuč kot domačin. Nikoli pa me nij bilo v hišo tako uro, ko sem menil, da gospoda doktorja nij doma. Če pa sva kljubu vsej tej varnosti le kateri pot ostala sama z gospo R., to nij za pičico promenilo najine vzajemnosti. Tistega pomenljivega dne nijsva ni omenila o nobenej priliki. Določila sva si bila v duši, kdé ste meji najine blagosti, pa sva jima bila tudi verna; a to nij bil majhen delež. Gledal sem jo, poslušal njé glas, bral sem v njenih očéh globoko in čisto čútje; pričá sem bil njene vernosti do moža, — tiste vernosti, ki nij bila nikakoršna hinavščina, temuč sveta ljubezen poštene hčere do vrednega očeta. Vendar sem terpel, ko sem bil sam, ko je nijsem imel pred seboj — ali po pravici moram sam o sebi reči to, da nobeno oko nij izpoznalo, da terpim, in da mojih vzdihljajev nij slišalo nobeno uho.

(Konec prihodnjíc.)

Lovski prizori iz Poljske.

(Po mnogih sèstavil J. Steklasa.)

Izmed mnogih evropejskih dežel nima nobena toliko zverjadi, tudi ne Talijanska, Ogerska in Hervaška, kakor velika Ruska in gozdnata Poljska sè svojimi medvedi, risi in volkovi. —

Vse te strašne zverjadi kralj v teh gozdih pa je vendar volk. Volk je rujave, dolge dlake, dolg 4—5 čevljev, ter ima skoraj vatel dolg, košat rep. Ta zgrabljiva zver, ktera je v srednej in severnej Nemškej, v Holandiji in Angliji čisto pokončana, skriva se po dne plaho po gozdih, po noči pa gre na rop. Lakota ga ohrabri, da napada zverine in ljudi; on je v stanu celo ovco, njegovo najljubšo jed, v gobcu odnesti. Po zimi, ko se volcéj pariyo, so oni najkervoželnejši, in samci se zgrižejo čestokrat tako hudo, da poginejo. To traja od božiča do konca sušca. — Pred ognjem, pred glasom trombe in pred strelom se jako bojé; ravno tako si pred njimi varen, ako pustiš nekoliko vervi za sanmi se vleči. Ali pri hudej lakoti tudi to nič ne pomaga, in če so priderli v ovéji hlev, potem jim ni dosti, da samo eno ovco umoré, nego vse pokončajo, kar jih je notri. Spomladi ima volkulja 4—9 mladih, ki so skoraj 14 dni slepi in ktere ona neustrašeno brani.

Nič drugega nego samo koža volkova se dá rabiti, in ker cele okolice vznemiruje, preganja se povsod kot grabežljiva zver.

L. 1797 bilo je na Francoskem 7351 volkov ubitih; na Nemškem pa kažejo v spomin postavljeni kameni, kjer so zadnje volke ubili. Tudi pri nas na Slovenskem so volkovi zginili in le na Hervaškej meji se še kateri naletí.

Na nekej glavnej cesti v južnej Poljskej blizo Sandomira stoji vas Lukava; v bližnjih močvirnih gozdih bilo je pred nekoliko leti mnogo strašnih volkov. Že so mnogo živine pastirjem otéli, pa le niso mogli nobenega ubiti.

„Štefan,“ reče nekega večera logar Skrenovski svojemu sinu, 16 letnemu dečku — „zakaj se jokaš, kakor kakšna baba?“

In res je šel Štefan s pobešeno glavo in solznimi očmi žalostno za svojo malo čredo do dvorišča.

„Mislite si, oče, volcǝj so našo najbolj debelo ovco ugrabili in v gozd odnesli; vse je bilo zastonj, da sva jaz in moj pes Karo čredo branila in požrešno zverjad odpoditi hotela; ako sva šla na eno stran, da bi je plašila, planili so volkovi kot strela na drugej strani med ovce, in ne enega človeka ni bilo blizo, da bi bil nama pomagal. In to vam je bilo celo kerdelo volkov, ki so se menda zmenili okoli in okoli nas se razpostaviti in tako vse ovce pokončati.“

Naš logar Skrenoski, ki je na koncu vasi v tako zvanej logarskej hišici stanoval, ni bil strašljivec, in ker se mu je to pokončevanje čred že preveč zdelo, ni se tudi plašil nikakoršnega sredstva, volkove pokončevati.

Sklenili so na njegovo nagovarjenje v vasi veliko gonjbo; vsi, ki so le mogli kakšno orodje nositi, prihiteli so k logarju. Zbralo se je bilo do 60 oseb.

Po dva in po trije skupaj so se podali zjutraj na lov, dobro preskerbljeni z različnim orožjem in postavili se pred hosto pri močvirju, ker so se volkov nađejali.

In zares so bili tukaj dosti srečni, ker so o poldne že dva volka in eno volkuljo domu odpeljali, kjer so se vsi jako veselili, videti grabežljivo zverjad vso kervavo in razstegnjeno na vozu ležati.

Zajedno pa je logar sporočil, da ga opoldne ne bode domú; kajti oni hočejo započeto delo nadaljevati in vso hosto preiskati; Štefan pa naj očetu, ki bode pri svinjski kernici pol ure od pota v hosti na volka čakal, prinese kak dober grizljaj.

Štefan, ki bi bil že zjutraj rad z očetom odšel, pripravi se urno na pot; v enej roci nosi očetu obed, v drugej pa derži debelo palico, s katero bi se branil, ko bi ga kaka zver napasti hotela. Ves vesel hití on k očetu, saj je danes v hosti vse živo in mercine volkovi danes vendar ne bodo proti vasi na rop hitéli.

Komaj pa on nekoliko minut po hosti korači, glej! že sliši v germovju na strani puhati; nevarnost ga je tako nenadoma zadéla, da ni vedel nič boljega storiti, nego se na tla vleči, ker o tem je večkrat slišal, da je najbolje.

Volk pride; in zares je to velik volk; deček leži obé roki pri glavi, palico in skledo z obedom pred seboj, čisto oterpnjen na tleh; volk ga povoha, in liže; zdelo se mu je menda, da ima mertvega pred seboj, in mertvega je on le v največi sili. Zđaj pa pride od tilnika; dečko je hitro hodil ter se potil. Tukaj tedaj jo bilo meso ne samo toplo, ampak tudi volhko. Volk je začel tilnik lizati in od požrešnosti puhati, da je ubogemu dečku slina njegova cedila se za vrat.

Volk se postavi z eno nogó čez dečkov zatilnik na drugo stran, da bi tako laglje svoje zobé v njega zasadil.

„Zđaj ali nobenkrat!“ misli si Štefan, poprime čversto z obema rokama za prve volkove tace ter kričí na ves glas: „Hura!“

Od straha, krika in hitrosti, v ktorej se je vse to dogodilo, je volk osupnjen čakal, kaj se bode zgodilo; deček pa se vzdigne pred njim po koncu. Zastonj se hoče volk stegati; zastonj liže in puha. Mladeneč derži volkovi taci tako čversto na svojih persih, da je bil špičasti gobec zmeraj na dečkovo lice pritisnjen in da se volk ni mogel obrniti. Zastonj praska volk sè zadnjima tacama, da dečku kri skoz raztergane hlače teče. Štefan ima danes železne roke ter vleče svojega sovražnika, na pomoč klicaje, dalje proti kernjici, kjer je gotovo rešitelj, njegov oče.

In glej! Ravno ko so moči dečkove omahovale, pride pomoč. Logar prihiti z več dečki njemu berž na pomoč.

„Plentaj te, dečko ti Štefan! Od kod nosiš ti živo zver semkaj?“ zakričí logar.

„Oče, berž, berž!“ — kliče Štefan. „Streljajte, streljajte, jaz sem na smert utrujen!“

Zđajci se oče pripravi, položi cev pod desno ramo dečkovo na volkova persa. V tem trenutku pa se pretrine skoz okolistoječe mladi veseli Jože bliže volka.

„O ne, počakajte logar!“ — kliče on. „Veselje, temu prederznemu gostu malo podkuriti, naj ima naš hrabri Štefan!“

Logar odmakne spet puško, in v tem trenutku pa je zvezal Jože oboji zadnji nogi z jako vervjó; dobro je stisnil nogi skupaj, da je volk od stiske hropél.

„Zđaj“ — kričí Jože — „zđaj ga suni od zadej!“ — Štefan je z vso močjó divjo zver od sebe porinil, ki se je prekucnila in hotela uteči, ali le počasi se je dalje vlekla.

„Tukaj imaš svojo sekiro in derži dobro svojega volka!“ vpíje Jože, ter poda Štefanu, ki se je komaj malo oddahnil, sekiro nazaj. „Hura“ kričali so okoli in okoli, ko so padali kot grom udarci od zadej na rohnečo, tresočo se in hlatajočo zver. Ves odpor volkov bil je zaman, in Štefan je zaslužil dobro kožo.

Tudi zvonce so privežávali še živim volkovom na vrat, je odpodili in oni sami so bili uzrok, da so se razperšila cela kerdela teh grabežljivih zverí; da, nekoliko okolic se je tako občevalo pred pokončevanjem čred.

Naravoslovec Lenz pripoveduje tudi o nekem smešnem lovu, pri katerem je v lovu jako izkušen škripač volka sè samo batino pobil. Volk namreč je prekanil prav pazljivega belca s tem, da mu je brizgnil z namočenim repom vodé v oči. Konj ni mogel tako hitro pogledati, volk pa ga je za persa zgrabil in se mesa do sitega najél. „Tiho“, pravi škripač, „mi hočemo mercini slediti, tukaj vidimo sled kerví in znamnje, da je konjsko bedro dalje vleké.“ Pri bližajem germu že postanejo; škripač se drugim namežikal, da naj ostanejo zadej; on sam pa se približa potihoma germu, zgrabi za rep zaspalega volka, ga vleče z levico izpod germa ter ga tolče z desnico tako strašno, da je volk v kratkem pred njim obležal.

Se vé da se prigodi večkrat tudi velika nesreča, ako je človek premalo oprezen. V Hodeču na Poljskem je neki mož, ki se je sè svojimi sosedi v nedeljo na ulici pogovarjal, volka odgnal od črede prešičev, ki so se na livadi pasli. Ali volk pride še enkrat in mož se mu spet zoperstavi. Volk od lakote ves besen ugrizne moža v bedro ter odnese mlado prasé v gozd; niso ga mogli otéti tudi drugi sosedje ne. Ugriznjen mož pa je po strašnih bolečinah na steklenini čez nekoliko dni umerl.

Pogled v nedolžno oko.

(Zložil S. G.)

Nikár, nikár se me ne boj,
Nedolžni, nežni angelj moj!
Le semkaj k meni stopi,
Okó v okó mi vtópi!

Pogled ti čist, okó mirnó,
V njem seva celo ti nebó,
In meni v njem leskeče
Odsév že davne sreče.

Budí mi sliko jasnih dnij,
Ko bil sem še, kot si zdaj ti,
Spominja me mladosti
Brez tuge, brez bridkosti.

Budí spomin mi krasnih dnij,
Ko bil sem srečen, ko zdaj ti,
Ko solza nij še tékla,
Sercá mi bol nij pékla.

Spominja me čaróbnih let,
Ko bil je v cvetji ves mi svet,
Enako vertu v maji, —
Ko živel sem ko v raji.

Zgubljen je, ah! zgubljen moj raj,
Ne smém, ne morem va-nj nazaj,
Zaklenena so vrata,
Proč, proč je doba zlata!

Pa če zapert je sreče raj,
Da gledam va-nj, se zdi mi, vsaj,
Ko v tvoja zrem očesa,
Odperta v njih nebesa.

Sercé se v persih mi topí,
Zamaknjeno v nekdanje dni,
V presrečno dobo cveta —
Ah, zlata, zlata leta!

Od Celovca do Tersta.

(Potopisne čertice, spisal G. F.)

V Celovcu 10. avgusta.

Vsaki kraj, in skoraj bi rekel, vsaka reč ima svoje značajno znamenje, brez katerega si je misliti ne moreš. Ako ti Dunaj na misli pride, spomnil se bodeš precej tudi cesarja, ako pomisliš na domačo vas, ne bodeš mogel znebiti se spomina na očetovo hišo. Ali kedar slišiš ime Celovec, kaj se bo pač najprej tvoji misli vrnilo? Brez dvombe oni „lintvorn“, oni kameneni zmaj, po katerem Celovec še najbolj sloví po svetu. In zarés! kedar ga pervokrat zagledaš, nehoté stermitš nad neznanu prikaznijo. Žival, kakoršno si samo v domišljiji, ali k večemu na kakem starem oltarji, svetemu Jurju posvečenemu, videl, stoji v velikanskej, iz sivkastega peščenjaka rezanej podobi pred tabó. Zmaj, z dolgim, zvitorepim truplom na kratkih nogah, strašno preti z odpertim žrelom junaku — Herkulu, kakor ljudstvo pravi — ki pred zmajem stoječ mogočni kij vihtí. Ljudstvo jako mnogo zanimivega vé pripovedovati o zmaji, ki je v starih časih v celovškem jezeru stanoval. Bil je menda strašen požeruh; ribe in raki mu niso zadostovali, toraj je hodil živino in celó ljudi lovit, dokler mu ni junaški „Herkul“ konec storil. Še sedaj kažejo dve velikanski čeljusti v celovškem muzeji, s katerima je menda ljudi zobal. Ali nedavno je bil znani doktor Vogt tukaj in povedal je Celovčanom, da omenjeni čeljusti niste zmajevi, nego da ste bili pred tisoči let lastnina predsvetnega nosoroga. Le-ta nepričakovana novica je Celovčane osupnila; ali doktor Vogt se že ne da prenarediti.

Toda pozabil sem skoraj, da kameneni zmaj še ni ves Celovec, da ti moram razen tega še kaj povedati.

Celovec je lepo prijazno mesto, kakor jih je malo. Akoravno mu manjkajo krasne stavbe v tem smislu, kakor jih imajo večja mesta, se vendar sme ponašati s čednimi, širokimi ulicami in prostornimi tergi. Prebivalci so prijazni in pokojni, jako pokojni. Nekaljeni mir biva nad mestom in pokriva ga brez prenehanja, enako kakor v jeseni in po zimi megle. Okolica celovška je jako prijazna. Krog in krog mesta se razprostira krasna ravan, ki je semtertje z gozdiči obraščena. Proti zapadu se skerči v precej ozko dolino, katero izpolnjuje na tri milje daleč celovško jezero, glavni kinč cele okolice.

Iz Beljaka 12. avgusta.

Včeraj sem zapustil Celovec in sicer po mokrem. Sit vednega derdranja po železnici, stopil sem v tamošnji parobrod, in imel sem jako prijetno pot. Parobrod sicer malo po polževo leze, ali prijetni hlad in lepi razgled na obala celovškega jezera me je za to obilo odškodoval. Vreme je bilo krasno in voda čista kakor zerkalo. Radostno sem si ogledoval zelene holme na severnem bregu, in mogočne apnate glavé južnih gor. Za meno na izhodu so stolpovi celovških cerkev jako prijazno kviško kipeli, kakor da bi se dvigavali iz vodá. Proti zapadu se jezero malo na levo krivi, tako da se ti konec izperva za holmi zakriva. Na bregu vidiš mnogo prijaznih vasi, cerkev in tudi gradičev; semtertje gleda kak razpaden grad iz obraščenih višin. Parobrod me je nesel do Verbe, kjer je meja njegovemu kraljestvu. Verba je bila še nedavno čisto nezatna vas, ali sedaj se hoče zaviti v prav ošabno gosposko halo. Lepo napravljene gospe se šopirijo med priprostimi, vaškimi hišami, kar je jako čudno videti. Tu in tam se dviga kako v naglici sozidano poslopje iz zemlje, ki je bolj primerno okusu meščanskem. Pervi gostilničar in lastnik jezerskih kopel je možak imeniten na vsako stran. Da pridem druge lepe lastnosti njegove, med katerimi napolnjena mošnja ni zadnja, omenim samo to, da bi se celo v družbi debelotrebušnikov v novem Jorku s častjo pokazati mogel. Od Verbe sem jo zavil na levo. Cesta se vije iz perva polagoma po precej visokem griču kviško, s katerega imaš lep razgled na dve strani. Ako se oberneš proti severu, razprostira se pod tabo celovško jezero, posebno krasno o solnčnem zahodu, proti jugu pa gledaš Rožno dolino, po kateri se vije Drava, mogočna, šumeča reka, v daljavi pa vedno oža in oža, da se ti konečno dozdeva kakor sreberna nit. Rožna dolina ima v vsakem oziru popolnoma slovenski značaj; v tem bi mi priterdil, če bi je tudi ne poznal, samo ako si jo iz daljave ogledaš: sred lepega polja čedne vasi, na vsakem griču bela cerkev — to so značajna znamenja, ki kažejo slovenski okus. Ako mahamo nadalje po cesti naprej in prekoravimo Dravo, pridemo v Rožek, najiminitnejšo vas v gornjem Rožu. Rožek pa ni vas, kakor si jo navadno mislimo, ker ima vseskozi prav lepa poslopja. Vsaka hiša iz Rožeka bi v kacej drugej vasi če ne grad, pa vsaj farovž ali perva gostilnica biti mogla. Zraven tega je Rožek tudi sedež okrajne sodnije, in tako se ni čuditi, da malo nemškutari. Od tukaj navzgor je malo zanimivega videti, dokler ne prideš do baškega jezera. Tukaj se ti kaže narava zopet v prazničneje obleki, ako ne zameriš, da se tako izrazim. Kar navadno le posamezno in raztreseno najdeš, je tukaj združeno: jezero z otokom, lepo polje in visoke veličastne gore. Samo Bled ti kaže enako krasoto. Ali jezero baško je obširneje kakor bleško, ravno tako tudi otok. Vkljub temu ima Bled marsikatero prednosti, ker je tukaj človeška roka naravi pomagala. V Bledu najdeš kopeli in gostilnice, lepe ceste in sprehajališča, po jezeru plava

celo brodovje beneških gondol, tu najdeš vse, kar razvajan meščan potrebuje, da se dobro počuti. V Bačah je vse naravi prepuščeno, vse nekako idilično in priprosto. Zastonj blodiš po jezerskih obalah in iščeš kak čolnič, da bi te na zeleni otok peljal, ki te tako prijazno vabi, ali še orehove lupine ne najdeš. Samo žabe poskakujejo ena za drugo pred tabó v vodo; semtertje najdeš trumo zarujovelih otrok, ki se med žabami na solncu grejejo. Ako jih nekaj časa opazuješ in vidiš, kako izurjeno plavajo in se potapljajo, rekel bodeš, da imajo skoraj še bolj žabjo naravo kakor žabe same. Le-ti fantalini se menda izperva učé plavati in potem še-le hoditi. Ako si že dolgo časa stal in se morebiti že k odhodu pripravljaj, se prikaže čoln na jezeru. Dve dekleti prijadrate, in sučete vesla tako izurjeno, da skoraj misliš, da ste v jezeru doma. Le-ti jezerski Vili te peljete na otok. Tukaj se vsedeš na trati in občuduješ čisto zelenkasto vodo krog sebe, ali mogočno goro Jepo, ki se v jezeru vpodobuje, ali pa razvaline starega grada, ki ga imaš sebi nasproti; in kadar si želodec z okusnim piščetom in kapljo dobrega štajerca potolažil, se ti okolica še bolj dopada, in malo manjka, da ne verjameš, kar si v Beljaku ob otoku pripovedujejo, da je namreč kos nebes, ki je na zemljo padel.

(Dalje prihodnjič.)

Čertice iz ljudskega gibanja na kmetih.

(Spisal L. F.)

Da ima narava svoje zakone, katerim se morajo uklanjati vse stvari, vsa bitja v njej bivajoča, o tem ne dvomi naravoslovec. Po teh zakonih se zaseje drevesno seme, kali, rase na široko in visoko; a vsakemu drevesu je postavljena meja, ktera mu velí: do sém in dalje ne! Ta zakon drevesom brani, da v nebo ne rasejo. Naravini zakoni so stalni in določni, a ne tako strogo, da celo izjemkov ne bi pripuščali; tudi nezmatne malenkosti imajo mogočne vpljive. Mala vejica sosednega drevesca stori, da se mlado drevesce izogne in začne krivo rasti; merčesno jajčice v deblo vleženo zadostuje najéverstejšo smreko v rastu zastaviti in ugonobiti.

Kakor se v naravi godí vse po naravnih zakonih, kateri pa nikjer niso v §§ vredjeni, tako se verši tudi ljudsko gibanje po svojih zakonih, ki jih je pisala božja previdnost. Po gozdu poznamo gospodarja in njegovo gospodarenje; na hojkinih verhah poznajo izvedenci leta in njihove lastnosti, je-li so bile mokre ali suhe; — tudi opazovanje ljudskega gibanja nam podaja zanimive posnetke in pravila, po katerih se izvršuje; zatorej je opazovanje ljudskega gibanja ali statistika v novejših časih postala vednost, posebno za vlade mikavna. Tej vednosti temelj so skerbno pisane farne knjige ali matrike.

Stare listine rad prebiram; spravim se torej na stare farne knjige; začnem jih pregledovati, in kar se mi zdi zanimivega tudi izpisovati; — kar sem staknil, hočem tu priobčiti.

Kraj, ktereга imam pred očmi, je poštena slovenska vas, kateri pa ne manjka nemškutarjev. Po številu hiš bi se mogla meriti z marsikterim tergom, da celo z mestički; — šteje namreč 180 hiš — za 5 ali 6 se že komaj vé mesto, kje so nekdanj stale. Ta vas, ne dvomim, da bi že davno imela „purgarske pravice“, ako bi se bila le dva nemška kovača v prejšnjih stoletjih sém naselila, da bi nekoliko ropotala, ali pa, če bi se bila popred po-

nemčila; zdaj, bojim se, da bo ponemčenje prepozno. Vkljub temu bo ostala vas in še dan na dan manjša. Lega vasi je jako zanimiva. V dolini je in vendar na visokem — 817 metrov nad morjem. Učenjaki pravijo, da je vas na razvodji med dvema morjema, — a vodoločje se nič ne derži nobenih pravil, in pogostokrat nam ostaja na razvodji še primerno morje z nekterimi lastnosti cerkniškega jezera.

Da so tú svoje dni Rimljani bivali, pričajo nam kamni z rimskimi napisi, katerih pa še nobenega nisem brati mogel, potem opeke, zidovje, denar in druge starine. In zakaj bi se Rimljani tú ne ustanovili? Ko so hodili terdoglave Noričane krotiti in so srečno dospeli v našo planinsko dolino, so gotovo radi posedli k našim bistrim potokom, da so se napili vode in najedli rimskega komisa. Kdaj so se naselili Slovenci, ne vem povedati; le toliko vem, da so že davno tukaj in da so še, dokler jih prusačka krutost popolnoma ne ponemči.

Treba je, da tudi popišem, od česa se živé, ker spretni štatistikarji pazijo na tenko, kaj ljudstvo je in pije. Naši ljudje jedó polento, radi zabeljeno, če se da in nese, sicer tudi po krompirju radi segajo; ješpranj s kapusom je posebno priljubljena jed. Pijejo pa vodo, tudi žganje radi srebaajo, zlasti med črnim kafetom.

Polje ne rodi za potrebo; blizo polovico potrebščin dobivajo iz bližnjih in daljnih dežel. Ker polje ne daje dosti živeža in tudi ne dela zadosti, pečajo se z živinorejo, sirarstvom, tudi s kupčijo, dervarenjem in drugimi ročnimi deli. — Vas šteje okoli 1000 duš. Zdaj bo dosti vvoda: povej, kaj si staknil?

Izpišem si najpred od leta 1801 do leta 1860 števila sklenjenih zakonov — potem števila rojenih otrok po spolu, zakonskih in nezakonskih, — zadnjič tudi števila zamerlih: otrok do 5. leta in drugih oseb po spolu razločenih.

A. *Zakonov* se je sklenilo od l. 1801—1860 ali v 60 letih = 358, pride počez na leto blizo 6 zakonov, izmed 180 hiš na eno hišo v 30 letih 1 poroka, torej bi prišlo vsako 30. leto na eno hišo ženitvanjsko veselje. Ker pa nekteri ložej pridejo do ženitbe, nego drugi in nektere zakone smert pred razdere, nego druge, se tudi pirovanje v nekterih hišah pogosteje versti, zatorej morajo pa druge hiše dalej čakati, da pridejo na versto. Tudi ženitve se godijo po zakonu božje previdnosti.

Vsa leta se ne deržé prekmernega števila porok ali ženitev, kakor tudi smreke ne nastavljajo vsako leto enak veršiček. Že ljudstvo rado pravi: „Kratek pust, mnogo porok, da-siravno ne vem, v kaki zvezi sta si kratek pust z mnogimi ženitvami. Znabiti, da kratek pust ljudi bolj znori in manj časa premisleka pusti?“

Nekteri cenijo blagostanje narodno po številu zakonov; če sodimo leta po tem merilu, bi bilo najboljšo leto 1849 s 16 porok, najslabejše pa leta 1856 in 1860 z le enim sklenjenim zakonom. Leta 1801 ni bilo nobene ženitbe.

Po prekmernem številjenji pride na vsako desetletje po 60 ženitev.
To štev. je preseženo v desetletji: 1801—1810 z 65 „
„ 1811—1820 z 65 „
„ 1841—1850 z 77 „
To štev. se ni doseglo „ 1821—1830 z 52 „
„ 1831—1840 z 58 „
„ 1851—1860 z 41 „
in tudi ne v zadnjem „ 1861—1870 z 51 „

Veliko vpljiva imajo na letno število zakonov tudi deželske postave, ker sklenitev zakonov ali ovirajo ali

olajšajo; zato je tudi v tem obziru bilo l. 1849. neka-košno rogoviljenje.

Enako razmerje se nam kaže v zadnjih 80 letih preteklega stoletja, od leta 1721 do l. 1800; skupno število je 492, torej na leto blizu 6·2 porok, da-siravno prebivalcev še ni bilo toliko; in na eno desetletje blizu 62 To število so preseгла desetletja . . . 1751—1760 z 68

„ . . . 1761—1770 z 63
 „ . . . 1771—1780 z 83
 „ . . . 1781—1790 z 82
 „ . . . 1791—1800 z 71

torej v drugi polovici preteklega stoletja vidno množenje zakonov in tudi prebivalstva.

Povprečnega štev. niso dosegla desetletja 1721—1730 z 35
 „ 1731—1740 z 53
 „ 1741—1750 z 44

V letu 1725 ni bilo ženitbe; 1729, 1742 po 1; leta 1718, 1720, 1722, 1730, 1743, 1745, 1747, 1749, 1765, 1784 so imela normalno število, to je po 6; v 6 letih bilo jih je po 10; v 8 letih več od 10 namreč 11 do 16, največ v letu 1793 namreč 17.

Na 1000 duš pride v normalnih letih po 6 ženitev na leto.

B. Rojstva.

V desetletji	Zakonskih		Skup	Nezakons.		Skup	Skupno štev. rojenih	na leto
	mož-kih	žen-skih		mož-kih	žen-skih			
1801—1810	183	187	370	—	2	2	372 ali	37·2
1811—1820	202	195	397	1	7	8	405 „	40·5
1821—1830	178	159	337	20	18	38	375 „	37·5
1831—1840	131	106	237	20	15	35	272 „	27·2
1841—1850	177	137	314	24	19	43	357 „	35·7
1851—1860	166	155	321	14	11	25	346 „	34·6
1861—1870	104	119	223	26	25	51	274 „	27·4
V 70 letih	1141	1058	2199	105	97	202	2401 ali	35·9

V preteklem stoletji.

1721—1730	144	126	270	4	3	7	277 ali	27·7
1731—1740	127	121	248	5	5	10	258 „	25·8
1741—1750	141	129	270	1	5	6	276 „	27·6
1751—1760	138	166	304	4	2	6	310 „	31·0
1761—1770	171	158	329	1	4	5	334 „	33·4
1771—1780	160	166	326	5	1	6	332 „	33·2
1781—1790	205	208	413	1	1	2	415 „	41·5
1791—1800	198	215	413	3	4	7	420 „	42·0
V 80 letih	1284	1289	2573	24	25	49	2622 ali	32·8
1673—1680	70	65	135	3	3	6	141 ali	17·6
1681—1690	114	108	222	8	9	17	239 „	23·9
1691—1700	115	85	200	2	9	11	211 „	21·1
1701—1710	124	122	246	9	8	17	263 „	26·3
1711—1720	102	103	205	5	9	14	219 „	21·9
V 48 letih	525	483	1008	27	38	65	1073 ali	22·3

Iz navedenih pregledov se vidi, da po desetletnem povprečju rase število rojencev do leta 1800 in znaša od 1681 do 1750 med 21 do 27 v letu rojenih od 1751 do 1780 „ 31 do 33 „ od 1781 do 1800 „ 41 do 42 „

Od leta 1801—1870 pa spet pojema letno število rojencev — s tem pa tudi število prebivalstva; bilo je v zadnjem desetletju spet le 27 rojencev na leto.

Ako primerimo skupno število zakonskih z nezakonskimi, najdemo, da pride od l. 1673 do 1720 na 100 zakonskih 6·44 nezakonskih ali na 100 rojenčkov 6 nezakonskih; leta 1721—1800 na 100 zakonskih 1·9 nezakonskih, na 100 rojenčkov 1·8 nezakonskih; 1801 do 1870 na 100 zakonskih blizu 9·2 nezakonskih, na 100 rojenčkov 8·4 nezakonskih. Največ nezakonskih je prineslo leto 1846, namreč 13 nezakonskih.

Če vzamemo število nezakonskih otrok za merilo pravnosti, bi se s tem dalo pretečenemu stoletju najboljše spričevalo. Zraven se pa lahko prepričamo, da s številom zakonov in zakonskih otrok se zmanjšuje število nezakonskih.

(Konec prihodnjic.)

Zastavice.

Povej prijatelj mi za reč,
 Ki meni bla je vselej všeč,
 Če bereš tisto ti naprej,
 Sod polni brez nje bit' ne smé;
 Če jo bereš pa nazaj,
 Vsaki izbi ima odločen kraj? —

—n.

Uganjka zastavic v 4. in 7. listu:

1. Voda in neugašeno apno, ki vré zato, ker voda v apnu skrito-zatajeno vročino hipoma razveže. — 2. Žveplena kislina in vledena (kristalizirana) glavberjeva sol. — 3. Deloma toplota, deloma svetloba. — 4. Trije (v lutomerskem okraji reče namreč sestrin brat k njenemu možu: moj svak — ta pa k njemu moj šurjak. — 5. Štirinajst zajcev in dva in dvadeset golobov. — 6. V 7 dneh. — 7. Dve leti.

Družba sv. Mohora.

Vpisovanje družbenikov je s tem mesecem končano; poročamo danes le poveršno o izidu letošnje nabire. Izid pa je tako srečen, tako sijajen, da se kar čudimo velikanskemu številu novih udov. Lani je družba štela 18.925 družbenikov in letos se jih je oglasilo do danes 21.500; pristopilo jih je tedaj blizu **tri tisoč** na novo!

Natančni pregled posameznih škofij priobčujemo v prihodnjem listu, ko bode Koledarjev imenik po vpisovalnih polah popolnoma uredjen. Pri tako neugodnih razmerah, v katerih se Slovenci borimo za narodni svoj obstanek, je pač vsakoletni napredek družbe sv. Mohora dobrodejna, vesela prikazen, katera nas tolaži, nas navdušuje ter nam uterjuje upanje do boljše prihodnosti ljubljene našega naroda. Najkrepkejšo zahvalo pa imamo ponavljati vsem gg. poverjenikom, dekanijskim in farnim predstojnikom in vsem rodoljubom, kateri se ne utrudijo, darovati toliko časa, toliko prizadetja družbi sv. Mohora v prid in razširjatev. — Temu poročilu naj dodamo glavne točke in sklepe, o katerih se je razgovarjalo pri zadnji odborovi seji dne 24. t. m.

a) Družbinemu odboru je veliko ležeče na tem, da ob pravem času in vsaj primerno zve in določi, v koliko iztisih se ima tiskati vsaka družbina knjiga. Pripetilo se je večkrat in letos zopet, da primanjkuje ena ali druga knjiga, ako se nenavadno in nepričakovano več novih udov oglaš.

In narobe zopet družba terpi škodo, ako se od ene ali druge knjige preveč iztisov tiska, kateri kot mertev kapital v družbini zalogi ležé. Da se tej napaki v okom pride, sklenil je odbor to-le: „*Od leta 1874 naprej naj se nabira družbenikov sklène z zadnjim dnevom meseca februarja in episovalne pole z denarjem se odboru pošljejo do 1. marca.*“

Dosledno naj se preloži tudi obrok, ob katerem se razpošiljajo knjige. *Razpošiljatev naj se prične v prvi polovici novembra* (po vseh svetih) in se uredi tako, da vsaki družbenik svoje knjige *pred božičem prejme.*“

Ogromna večina družbenih udov ima sploh le po zimi in ob praznikih priložnost, bukve prebirati; po leti ali na jesen so naši kmetje z delom preoblozeni in se za knjige toliko ne zmenijo. Poverjeniki od več strani poročajo, da bukve pri predstojnikih mnogokrat do adventa ležé — kar je znamenje, da bi udje bili zadovoljni, če bi le do Božiča svoje knjige prejeli. Razumé se samo ob sebi, da bi ta preuredba tudi tiskarni delo jako zljajšala. Ker se pa vodila opravičnega reda (§. 2 in §. 5) le smejo preurediti, ako dovolite dve tretjini vseh živih dosmertnih udov, zato prosi družbin odbor dosmertne ude, zlasti preč. gg. poverjenike in predstojnike, da do konca meseca majnika t. l. odboru naznanijo, ako **ne** bi jim bila omenjena preuredba po volji.

b) Odboril se je dalje sledeči

Razpis družbinih daril za l. 1874.

V podporo domačega slovstva in v omiko slovenskega naroda razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila:

1. *Sto in štirideset goldinarjev* za štiri krajše izvirne povesti, vsaki po 35 gold., v obsegu blizu *pol* tiskane pole.

2. *Sto in štirideset goldinarjev* za štiri podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 35 gold., v obsegu *pol* tiskane pole.

Posebno ustrezajo didaktične pesmi; životopisne, potopisne, naravoslovne itd. čertice in spisi nраво-šaljivega zapopadka.

Rokopisi naj se pošljejo družbinemu tajniku vsaj do **1. novembra 1873 brez podpisanega imena**, katero se priloži v zapečatenem listu.

Prisojena darila se izplačajo Vodnikov dan (2. febr.) 1874. (Konec prihodnjič.)

Razne novice.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji: Č. g. Karol Kasolnik, kurat v Mlinari vasi, je dobil faro Trebinje. Č. g. J. Joas gre za kaplana v Kotarče in na njegovo mesto pride č. g. Matevž Markovic kot provizor v Krasnico. Č. g. Vincencij Pindur, dosedaj v začasnem pokoju, gre za provizorja v Waisah. Umerl je č. g. Simon Werdnik, bivši fajmošter v Karnskem gradu. R. I. P.

Poroka nadvojvodinje Gizele z bavarskim princem Leopoldom se ni samo na Dunaji, ampak po vsem cesarstvu slovesno obhajala. Brez izjeme vsi narodi in stanovi so si prizadevali pokazati serčno zvestobo in udanost do presvitle cesarske rodovine. Njih Veličansvo cesar se zavoljo tega v posebnem pismu ginjenega serca narodom zahvaluje za skazano ljubezen.

Naše mestne volitve. Zadnji teden smo Celovčani imeli volitve nekterih mestnih očetov. Že teden popred je tukajšnji tako imenovani „deutsche verein,“ ki se navadno baha, da ima celo mesto za seboj, to volitev v roke vzal, volilce sklical in kandidate postavil. Dan in ura volitve III. volilnega razreda pride in o joj! mesto 419 volilcev pride

jih samo 27 volit. Ta številka dovolj jasno govori, kako nezrele so naše politične razmere in koliko vpliva da ima nemško društvo po mestu.

Mala apologetika se imenuje knjiga, katero je spisal dr. Lavoslav Gregorec, prof. bogoslovja v Mariboru in izdalo tamošnje katol. tiskovno društvo. Na raznoverstne napade, ki v sedanjih časih na katoliško vero leté, gospod pisatelj kratko in jasno odgovarja ter njih puhlost dokazuje. Knjiga, ki obsega v osmerki 200 strani, dobi se pri g. pisatelju s pošto vred po 50 kr., brez pošte po 40 kr. Živo se priporoča vsem vernim pa tudi nevernim katoličanom.

Deržavni zbor na Dunaji je bil 24. t. m. s prestolnim govorom sklenjen. Prihodnji deržavni zbor bode sestavljen iz poslancev iz direktnih volitev.

Poljaki so dobili svojega ministra. Dr. Ziemiakowski je namreč imenovan kot minister za Poljsko.

Dohodki družbe sv. Mohora za leto 1873.

Na novo so pristopili dosmertni udje:

451. Kočevar Jožef, kaplan v Kamnjah, dek. Černiče	gld. 15.—
452. Jerovšek Marija, mlinarjeva hči v Dolu dek. Moravče	„ 15.—
453. Klanšček Anton, posestn. sin v Št. Florjanu dek. Ločnik	„ 15.—
454. Klanšček Anton ml., pos. sin v Št. Florjanu — Kristofoli Jozefa, kmetica v Biljani (II. pol. — št. 364)	„ 7.50
455. Lušin Anton, kaplan v Selcah dek. Loka	„ 15.—
456. Vigele Ferdo, posest. na Ziljski Bistrici	„ 15.—

Letnino so poslali:

Č. gg. Fr. Kosec, župn. v Klani 9 gld.; Cv. Zalokar 2 gld.; Fr. Žužek 5 gld. 10 kr.; dr. B. Levičnik 1 gld.; J. Gomilšak, m. kaplan v Radgoni 41 gld.; J. Kovačič, dekan v Trebnjem 178 gld.; J. Kalan, kapl. v Višnji gori 54 gld.; A. Lenasi, kpl. v Vremah 14 gld.; J. Sodnik, lok. na Koprivniku 19 gld.; V. Bernard, duhoven v Studenem 11 gld. 80 kr.; J. Westermayer, prošt v Tinjah 22 gld.; A. Berce 1 gld.; M. Skerbec, kpl. v Terbovljah 4 gld.; Š. Kališnik, kapl. v Belaku 52 gld. 30 kr.; J. Einspieler, župnik v Grabstanji 26 gld.; J. Golob, bogoslovec v Gorici 32 gld.; J. Hašnik, župnik v Št. Jurji 113 gld. 70 kr.; L. Vavtizar, župnik v Časčah 17 gld. 70 kr.; D. Groblnik, župnik v Belihvodah 11 gld.; A. Zorman 1 gld.; J. Lesjak, župnik v Sodražiči 80 gld.; T. Žerovnik, župn. v Grahovem 27 gld.; J. Dolničar, žup. pri sv. Križu 4 gld.; A. Flander, vikar v Serpenici 58 gld. 80 kr.; M. Mogolič 1 gld.; S. Muden 4 gld.; Frančiškanski samostan na Klanjcu 3 gld.; J. Podlipnik, farni oskerbnik v Slov. Plajberzi 37 gld.; J. Tavšič, župn. v Hodišah 16 gld.; J. Rakeb, župnik v Golšovem 12 gld.; J. Dovič, župn. v Dolah 20 gld.; J. Simonič, dek. oskerbnik v Središčah 79 gld.; Fr. Lovrenčič, župnik v Malinedelji 95 gld.; Matej Vovk, kapl. v Mokronogu 72 gld.; M. Skubic, dekan v Ribnici 121 gld. 60 kr.; J. Ulčnik, župn. namestnik v Poličanah 27 gld.; T. Mraz, pleban v Vuhredu 24 gld. 50 kr.; V. Rebernik, tergovec v Šmihelu 36 gld.; J. Sovdat, fajm. v Kamnjah 70 gld.; U. Zupan, farni oskerbnik v Leskovici 12 gld.; Mohorjevi družniki v Lučnah 10 gld.; M. Jereb, farman v Javorjah 20 gld.; Bl. Artelj, župnik v Kranjski gori 41 gld.; S. Keše, dekan v Begnah 347 gld. 50 kr.; Fr. Vrančič, kaplan v sv. Križu 46 gld.; L. Canjkar (II. poš.) 6 gld.

(Dalje prihodnjič.)